

ELŐFIZETÉSI DÍJ HELYBEN:	
Egész évre	6 frt — kr.
Félévre	3 frt — kr.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
VIDÉKRE POSTÁN KÜLDVE:	
Egész évre	6 frt 60 kr.
Félévre	3 frt 30 kr.
Negyed évre	1 frt 65 kr.
HIRDETÉSI DÍJ:	
Egész oldal	20 frt.
Fel oldal	10 frt.
Negyed oldal	5 frt.
Ezen felül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.	
Kiveteles esetekben kedvezmény, többszöri hirdetésnél árlengedés.	

SZABADSÁG.

A „Szabadkai Közlöny“ VII. évfolyama után és helyett
kiadja: SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

A szerkesztőség és
kiadóhivatal:

VII. kör, virág-utca 337. h. sz.,
hova a külsőre szánt levelek és kéz-
iratok intézendők.

Hirdetések felvételnek
ugyanott.

A „Nyiltér“ sora 15 kr.

Negyed oldalnál kisebb hirdeté-
seknel a térmérték tekintetbe vé-
tele nélkül minden szó után 5 kr.
számítatik.

Megjelenik hetenként egyszer: vasárnap. ** Egyes szám ára 15 kr. **
Számunként kizárólag a szerkesztőnél vagy a lapkihordónál kapható.

A mi plébánosunk.

Szabadkának ez idő szerint három plébániája van, negyedik a ludas-pusztai s ezenfölül a katolikus istenisztelekre nyitva van a szt. ferenczrendi zárda is.

Tehát öt templomban róhatja le az ember Isten iránti kötelességét.

A templom elsősorban Istenháza, de másodsorban az ájtatos hívek nagy iskolája is, hol a népnek meg kell tanulnia a szép, jó és nemes cselekedeteket, különösen pedig Isten imádása mellett meg kell tanulnia azt, hogy magyar honpolgár; miből folyólag tudnia kell azt is, hogy: „nyelvében él a nemzet!”

A szabadkai öt templom közül ezt a nagy mondást talán a ludasi templomban megszokták tartani, — nem tudjuk, — de a többi négy templomban nem.

A szent Rókus és szent György külvárosi templom hívőinek nagyobb része bunyevác ajku; itt tehát, ha a magyar ígét nagy néha vagy éppen soha nem halljuk is, igazolva van azzal, hogy a nép nyelvünket nem igen érti s ma már — elég szomorú — nem is iparkodik megtanulni azt.

A ferencz-rendi barátok szegények, koldulásból élnek, az ajándékok zöme pedig a bunyevác tanyákról vándorol be s így nem csodálkozhatunk, ha e magyar ajku kerületben fekvő templomban is többször felhangzik a bunyevác, mint a magyar „Mi Atyánk Isten . . .“

De a főtemplom.

Ez az egyetlen Istenháza, csak lehetne a magyar nyelvnek is anyira temploma, hogy ha nem is mindig, leg-

alább ünnepies alkalomkor első sorban magyarul vetne magára keresztet magyarországi, magyar pánzen is élő s magát magyar hazafinak valló plébános. Mi elhiszszük, hogy Mamuzsics Mátyás nem roszakaratból szorítja háttérbe nyelvünket a bunyevác mellett, de akkor is meg kell hogy rójuk a tapintatlanságért, mit a magyar közönséggel szemben gyakorol.

A pünkösdi bérmálás, e felette ünnepies aktus megkezdésekor Majorosi János felszentelt tinnini püspök megáldván a jelenvoltakat, a mi plébánosunk bunyevácúl mondta el első imáját s csak ennek befejeztével imádkozott magyarul is.

És a püspök?
Végighallgatta.

Mikor ezt konstatáljuk, eszünkbe jut az új-szatmári püspök, Meszlényi Gyula pünkösdi-napi bérmálása, aki szintén ez alkalommal bérmált először Szatmáron, épp úgy, mint Majorosi János Szabadkán.

Amely órában Majorosi nálunk végighallgatta a plébános bunyevác imádságát és háttérbe tolni engedé a magyar nyelvet, ugyanazon órában Meszlényi Gyula új püspök a bérmálás megkezdése előtt nagyszabású szentbeszédet mondott, amelynek szavaival neincsak a pap teljesítette kötelességét, hanem a jó hazafi, az igaz magyar ember is. Abból az alkalomból ugyanis, hogy most pünkösdkor van az évfordulója Budavár visszavételének, magasztalva, kegyelettel emlékezett meg a 48–49-diki honvédekről, akik Isten kegyelméből annyi hősi tettet vittek véghez — „Ilyen jó hazafiak, ilyen jó magyarok legyetek ti

is“ — mondá a bérmálások felé fordulva.

Azt mondhatnák erre is, az nem kívánható, hogy egy Istentisztelet kezdetén templomban a püspök rendutasítsa papját Ez sem áll. Erre is példát adott a szatmári püspök. Ugyancsak pünkösdi vasárnapján, mikor Meszlényi püspök a szószékre lépett, a szüfolt templomban már tropikus volt a hőség. A püspöknek feltűnt, hogy néhány ájtatos hölgy nagyon erősen használja legyezőjét. Végigtekintett erre a közönségen s mielőtt a szónoklatot megkezdte, így szólt a szószék-ről: „Kérem a legyezőt egyszer s mindenkorra letenni.“ A hatás nem is maradt el: egyetlenegy legyező sem nyílt ki, daczára, hogy déli 1 óráig tartott a bérmálás.

Tehát rendutasított a templomban Szatmárt egy egész közönség, annál inkább megtörténhetett volna az nálunk egy pappal, aki az oltár küszöbén is vagy tüntet a magyar nyelv ellen, vagy elég gondatlan negligálni Magyarországot hivatalos nyelvét.

A püspök pedig, ha nem követehette nálunk a szatmári főpap nyomdokát, hogy lelkesítse a bérmálándókat a hazaszeretetre, legalább megóvhatta volna nyelvünket egy bunyevác arculütéstől.

K. Iliás.

Palics és a városi tanács.

A fürdő-évad küszöbén állunk. Palics még ma csendes, csak a hivatalosan kötelezett egyének unatkoznak a szeles hideg időben, fürdő-közönség elvértve megy egy-kettő, az is gyorsan hazá siet. Pedig a park és környéke ma páratlanul szép. Fülemlé,

kell kiemelnünk főt. Almássy Miklós zongoraművész urat, ki szolid, de a virtuozitás legmagasabb fokát elért technikájával ragyogtatta fényes tehetségét. Almássy a boldogult Liszt Ferencznek egyik kedves tanítványa s Gaal Ferencz karnagyunknak kollégája volt az orsz. m. kir. zeneakadémiában. A „Herz“-féle variációk bravúros eljátszása után a művész még egy Liszt-féle s egy saját kompozíciója Rapsodiával kedveskedett a valódi művészettől áthatott közönségnek.

Méltó elismerést vívott ki magának Kertész Ilonka urhölgy, ki Beethoven „Egmont“ nyitányát s ráadásul Liszt „Rossignolját“ játszotta zongorán mesterével: Gaal Ferenczcel négy kézre: az utóbbit kotta nélkül játszotta s bámultuk nagy memoriját, valamint ritka tehetségét, finom zenei ritmikáját és egyszerű, de nemes technikáját, melylyel a legnehezebb futamokat könnyedséggel és korrekt hangsúlyozással emelte érvényre. A frenetikus tapsvihár, mely játékát követte, valóban szívből eredt s ezt a k. a. méltán meg is érdemelte.

A hangverseny egyik kiváló pontját képezte Magyar Marian urhölgy Harmonium játéka, ki Gaal „Elegiját“ és Verdi „Trovatorjét“ feltűnő ügyességgel és benső kifejezéssel interpretálta; továbbá Lux Irma urhölgy, ki Moszkovszky „Boleroját“ és Brahms egyik „magyar

kakuk s az apró éneklő-madarak egész serege csattogja, csicsergi tele kedves ligetünket s ha a lég napközben felmelegszik, ha az erdő fáinak hatalmas lombzatán keresztül ordít is fejünk fölött egy-egy elkésett szélvihar-maradvány, mégis elandaloghat ott az ember boldog semmittevésben azon gondolkodva: miért oly rövid a tavasz? . . .

Palics ma nagyon szép.

És végre elmondhatjuk, hogy a tanácsnak is van érdeme ebben.

A tópart rendezése, a női- és férfiszoda csinosítása, újabb parkirozási kísérletek, fenyesültetés, mind dicséretet érdemlő és jóakaratu törekvések, de ezáltal-vezetett összességében az egész.

Vegyük sorra.

I.

A tópart az emeletes épület homlokzatával szemben már pár év előtt pilóták segélyével feltöltetett, azonban a pilóták közül minden tavasszal nagy darab töltéseket elmos a víz, újabb terhek merülnek fel. A múlt év őszén czélszerűbb eszközöz nyultak. A női fürdőtől a nádasig, a férfi-uszodától a szántóföldek sarkáig félgömb alakban kiczövekeltek a tó vizét s aztán erős karókhoz rözsével vastag falat fontak, hogy a földtöltést ezen belül eszközöljék. Nagyon helyes. De ezzel ismét egynél több hiba esett.

Először is nem siettek a munkálattal, a nagy tél beköszöntött s a kész rözséfal egy jó részét szétrombolták a téli zivatarok. Anyag is, munka is kárba veszett.

Másodsor a tavaszi megkezdett fonási munkálatok ismét nem haladtak a kellő erőlylyel, úgy, hogy az csak most ért befejezéshez, mikor a júniusi főévad elejéhez jutunk.

Harmadszor a töltési földmunkálatok renyhén, sőt sokszor éppen nem végezettek, ugyanynira, hogy a töltési munkálatnak tizedrésze sem kész s ha így haladnak, ebben az esztendőben csak a békák sétálhatnak a gyönyörű tó partján, de a közönség éppen nem.

Negyedszer a fonott kerítés a régi parttól oly távol bekötöttet a vízbe, hogy a tó területéből nyerendő területek akár villatelepeknek eladhatók vagy gyönyörűen fásíthatók, ami csak emelni van ugyan hivatva

tanácsát“ játszotta zongorán helyes felfogás és kitűnően iskolázott technikával.

Nem kevésbbé aratott sikert Sziébenburger K. főgymn. tanár ur értelmes és mélyen átértett szavata, (Jambor Pál „Egyetértés“) továbbá b. Vojnich Imre ur ügyes, zamatos és izléses cimbalomjátéka, valamint a két Milassin testvér (dr. Milassin Kálmán és Andor) kellemes és érzellemmel telt bariton éneke.

A tapsvihár lecsendülése után Kertész I. Lux I. urh. és Gaal F. ur ütkek a zongorához, hogy a Berlioz által 6 kézre átírt Rákóczy indulóval a fényesen sikerült hangversenyt befejezzék, melyet virradtig tartó tánczmulatság követte.

A közönség köreiben ott láttuk méltóságos Majorossy János felsz. tinnini püspök urat is. Az előképek, valamint a hangverseny sikere körül legtöbbször fáradozott nagyszabású özv. bajsai Vojnich Jakabné, a kath. legényegylet páratlan buzgalmu védnöke, továbbá Gaal Ferencz, a kifogyhatlan szorgalmu derék karnagyunk, valamint Balogh Károly, Grohmann Vilmos, Istvánicsics György, Berényi Lajos és Mamuzsics Benedek urak, kik valóban büszkék lehetnek azon fényes eredményre, mely fáradozásukat koronázta.

TÁRCZA.

Egyetértés.*

Nézd a cédrust! a part koszoruja
Törve fekszik a fris homokon;
Mig az erdő egymást átölelve
Oly könnyen győz az orkákonon;
Vár minden fa, melyet nem vehet be
Bárha rátör mind a négy elem . . .
A kidöntött cédrusok nevében
Oh tarts össze édes nemzetem!

Nézd a solymot — a légnék királyát
Egy titkos kéz szárnyait szegé,
Sasnak látszott mindig a sasokkal
Egymagán mint szédül lefelé;
Tegnap együtt vándoroltak égben,
Hol követte bizton képzetem; —
Porba hullott solymaink nevében
Oh tarts össze édes nemzetem!

Nézd a sziklát — tenger oldalában
— Mit örökké szélvész ostromol —
Talapján a tengernél erősebb,
Ezred óta vészekkel daczol;
Im egy orkán talpkövéét kivájja,
És a szikla omlik hirtelen;
A leomlott kösziklák nevében
Egyesülj oh drága nemzetem!

* A kath. legényegylet folyó hó 21-én tartott hangversenyén szavatta: Sziébenburger Károly főgymnáziumi tanár.

Nézd a csermelyt, elszakadva titkon
Forrásától — a ki anyja volt,
Mily kicsin lőn, átlépné egy gyermek
Mily nagy és gyors mig médrébe folyt,
Ég jegyez ki ember és folyónak
Medret, ösvényt, bölcsőt, sirt: hitem
A kiszáradt csermelyek nevében
Oh tarts össze édes nemzetem!

Spartából mi van most? Lecnidás
Nagy Sándorból: Alexandria
Mi maradt az Istenek honából?
Mars — az Isteneknek ostroma;
S mely sírból esd, mint imádkozá szűz
Poloniát nem feledhetem . . .
Elenyészett nemzetek nevében
Oh tarts össze édes nemzetem!

Hiador.

A kath. legényegylet hangversenye.

A helyb. kath. legényegylet f. hó 21-én tartott hangversenye fényesen sikerült ugy szellemileg mint anyagilag is. A szalonná alakított színház zsutolásig telt meg disztíngvált közönséggel s élvezettel tapsolt egy a két előkép (Jakob alma. A rózsza királyné.) rendezőinek, mint a hangversenyben közreműködőknek.

A közreműködők közül első helyen

kedves intézetünket, azonban a töltést csak pár ölnyire foganatosítják. Ez új töltésen belül gyönyörűen megtörnek a tó hullámai, kedvesen csobognak a vízgyűrűk és kellemes moraj lepi meg az embert, de mi fog történni a töltésen kívül álló nagy víztömeggel? Erről a tanács tagjai minden jóakarat mellett is megtehetőek. A kirekedt víztömeg holt marad, a bekövetkező forró nyári napok alatt rothadnak indul és a békák mellett undorító látvány, de egyben kiállhatatlan büzü mocsár leendő. Az az elrekesztett büzhöd mocsár megfertőzi a környék levegőjét s elszókteti idő előtt a fürdővendégeket.

Otthon ször viz elrekesztésével elzáratt a nép előtt végleg a szabadfürdés. A buzott faltól a vízbe menni többé nem lehet, apróbb gyermek még leíról sem érezkedhetik le s így elértük Palicson azt, hogy míg más városok drágapénzen teremtenek népfürdőket, Szabadka város tanácsa megfoglalt munkálatával kész gyógyvizet megvonnja a néptől.

Hatodszor lóval, kocsiával a tó vizébe hatolni többé nem lehet s a nép palics-parti mosóhelyei megsemmisítvék. Pedig két tényezővel is számolni kellett volna. Ha a város büzhöd csatornáiból kiömlő szennyes folyadékokat a Palics gyomrába veszi és vize mégis élvezhető, a szappan vagy lósztatás nem rontja jobban el s a szántóföldek alatt e célra bejárót kellett volna hagyni. Ezen a bajon még ma lehet segíteni. A fouott fal befűzése huzassék ki a tó mellett elvonuló kocsitűt, a töltés ez utig foganatosíttassék s 25-30 öl széles bejáró nyitva hagyassék. Ezzel meg lesz oldva a szabadfürdés kérdése is.

II.

Az uszodák csinosak s viszonyainkhoz mérve ez idő szerint elég kényelmesek is. Itt is kisért azonban ez a szócska: de... Kisért pedig azért, mert oly sekély vízben állanak, hogy a vízbeereszkedésnél magas vízálás mellett is alig merülünk térdig a vízbe. Aki ott fürödni akar, 20-25 ölnyire be kell sétálnia a tóba s csak ott talál övgy vagy teljebb érv vizet. Aki a fürdést végezte, az sétálhat csurránózó vizesen kifelé s ha egy szőnyegre ott éri az embert, kaphat oly betegséget, melyről koprsóba fekvésig megemlékeznek. Ezt a gyakorlatlan építkezést nem ma röjjük meg először, de nem is utoljára, mert a tanácsbeliek minden panasza csak azt mondják: már meg van, ezen segíteni nem lehet. Pedig okkal-móddal semmi sem lehetetlen.

III.

Parkirozás, fenyves mind igen szép, de itt sem elég a jóakarat. Egy oly parkot fenntartani, mint a palicsi, azt az építendő új tóparton fejleszteni, ott rózsákat, virágokat tenyészteni és fenyvest teremteni nem elég az alkalmazott utkararó általások ásitása. Oda kérész kell; szakember szükség, aki lépten-nyomon gyakorolja a felügyeletet. Azt mondják, van városi kertész. Van, igaz, dolgozik is, de az az ember, egy ember marad, két helyen nem lehet egy időben. Ha Palicson dolgozik, elhanyagolja a városligetét, ha a városligetben működik, tönkre megy a palicsi kertészet.

Példa áll már előttünk. Száz és száz fenyőt ültetett már Palicson évenként a hatóság, vajjon van-e élő fenyője? Találkozik egy pár, de az is senyvedt. Az idei új ültetések is már a tönk szélén vannak, kidobálhatók. És miért? Talán rossz a homok? — nem. Kedvezőtlen az éghajlat nálunk? — nem. Rossz a gondozás.

Hogy igazunk van, ott a Polyákovits-villa, tanu állításunk mellett. Oly fenyők nőttek ott, hogy megbámulja a fenyves erdőket még nem látott szabadkai ember. Vagy ott a Lévy-villa, szintén állításunkat igazolja, pedig annak a kertnek talaja nincs olyan jó, mint a palicsi parké. Ha fiatalabb kert kell bizonyosságul, ott a Szalay-villa, hol 4-5 év alatt három méter magas gyönyörű fiatal fenyők diszlenek.

Ha parkot akar a tanács Palicson, rendszeresítsen ott legalább egy segédkereszt állást, aki, ha télen nem is, de a kertészeti teendőket igénylő évszakokban állandóan ott tartózkodjék.

* * *
Felől, harmadából az évad küszöbén elmondtuk nézetünket és most megoldjuk egy új javaslattal.

Palics évi bevétele rendszeresen meghaladja a tízezer forintot. A palicsi halászat 6 évre jövedelmez harminczhatezer forintot. A palicsi nádlás is behoz évenként 500 frtot. A fürdő bevételeiből az orvos, a pénztárnok, a csósz, a szolgáloményzet s egyéb apró javításokra vonjunk le évenként kétezer forintot, marad tisztán nyolcezer forint, úgy, hogy a jelzett bevételekkel együtt Palics tiszta évi jövedelme 10-14 ezer forintra tehető. De tegyük átlag csak 10 ezerre. Ez 10 év alatt százezer forint.

Vegyen kölcsön a hatóság legalább is százezer forintot, esetleg kettőt s ne foltozzon, ne szennyeskedjék, hanem 20-25 éves törlesztés mellett e kölcsönnel tegye a fürdőintézetet azzá, amivé lenni hivatva van, hirneves fürdőhelylé. A kölcsönösszeget nem a város közönsége, hanem maga Palics törleszti le s így teremti meg önmagát az intézet saját erejéből, csak a hatósági jóakarat mellett gondolkozni is kell.

Szabadka szőlő- és gyümölcsenyésztése.

Az országban a szőlő tenyésztők a legnagyobb veszedelemnek néznek már évek óta elé, mert értékes szőlőket a filoxera pusztítja. Mi szabadkaiak állítólag még nem voltunk e veszedelemnek kitéve, mert a homokos talajt eddig nem szokt meg a veszedelmes rovar; az a hir van azonban elterjedve, hogy a kecskeméti szőlőkbe már befészkelte magát. E hir ha valóban bizonyul, úgy mi is várhatjuk a veszedelmes szomszédot.

Igaz, nekünk nem volt még eddig filoxeránk, de pár év óta majdnem ezen rovarral versenyző ellenségünk támadt, az ugynevezett kis kender bogár, úgy, hogy a tőkének fakadó fiatal pupját lerágván, nem csak az évi terméstől fosztja meg a gazdát, de gyakran kiöli magát a tőkét is, amennyiben az nem hajtván ki a kellő időben s nem szedhetvén felülül táplálékot — elpusztul.

Ily körülmények között szőlőinket ujtani, felfriszíteni kell, ha öreg ültetvényeink tönkre mennének, ne jussunk oda, hova más vidékek, hogy egyszerre szőlőültetvények nélkül maradjon a város. Mi könnyen tehetjük ezt. El kell adni szőlők alá a sivatag homokterületeket. Terjeszkedjünk új, pihent buczkákra, melyek szorgalmas munka mellett még aranybányáink lehetnek.

Kettős érdek vezérlelheti ez ügyben a várost. Jövedelmezővé tesz egy meddő nagy birtokot és ezen jövedelmezővé tett birtok után adóban szakadatlan jövedelmet fog huzni, míg ma a városnak e nagy terjedelmű homokbuczka csak kárára van, mert minden jövedelem nélkül még adóznia is kell tőle.

A nagy közönség pedig egy újabb jövedelmi forráshoz jut. A hatóság e tárgy fölött ne sokat gondolkozzék, mert a sok és nagy hiba közt amit városunk kárára eddig elkövetett, igen nagy hiba az is, hogy a hízaldáknak a szőlők közt történt terjedése által tetemes szőlő ment végpusztulásnak s nem lehetetlen, hogy a kenderbogár pár év alatti ily rohamos elterjedése is a hízaldáknak tulajdonítható mivel leginkább pusztít a majsai szőlőkben és buczkákban.

Ne oda törekedjünk tehát, hogy jövedelmünk egyik főforrását képező szőlőket, a hízaldáknak — újabb hatóságilag tervezett területekre leendő elhelyezésé által kevesbítsük és a hízaldákkal szomszédos szőlőket is tönkre tegyük, hanem iparkodjunk a hízaldákat az éjszak felé eső szántóföldek közé helyezni, hol a hízaldák még a trágyát is jobban értékesíthetik.

Ami a szabadkai gyümölcsenyésztést illeti, itt gondolkodóba esünk. A gyümölcs-termeléssel úgy vagyunk, mint a gazda a buzájával; csak el kell vetni, aztán aratni; ezt gondolja a mi népünk. Pedig nem úgy van az. A gyümölcsfát nem elég elültetni, azt ápolni, dedergetni kell. Sok és szép gyümölcs-csele dícseszik ugyan Szabadka városa ma is, de mennyivel többlet dícselkedhetnék, ha a gyümölcsfákat okoskerüleg ápolnák!

Télen és kora tavasszal ha nem tisztogatjuk meg fáinkat az ugynevezett rozsdától és felpattogzott régi héjaktól, aláveszi magát a kukacs s addig rágódik, míg a fát tönkre nem teszi s így azután amittől éveig vártuk az eredményt, egyszerre csak tönkre megy s ültethetünk újból s várakozhatunk — 10 évig újból.

Igy vagyunk a hernyóval. Van szabályrendeletünk, mely meghagyja a hernyózást szigoruan, de nincs, aki a szabályrendeletet a közönség figyelmébe ajánlja évenként s figyelmeztetné, hogy a hernyóknak le nem szedése már a jövő évre teszi tönkre terméseinket. A fa levele a fa rügyeinek a dajkája. Ha e leveleket a hernyó elpusztítja, dajka nélkül marad, — elcsenyevész a fa rügye s jövőre vagy semmi, vagy csak silány gyümölcsöt terem.

Félünk minden évben a fagytól, minden övszert felhasználnánk, csak megmenthetők terméseinket, ime most itt van egy a fagyhoz hasonló veszedelmes ellenség, mely minden évben pár frtért elpusztítható s nem pusztítjuk. Miért? Mert nincs aki figyelmeztessen, nincs aki megintsen.

Fölhívjuk ezuttal is hatóságunkat; — még ma sem késő, hirdesse ki a szabályrendeletet ha kell régi módon utcai dobszó mellett s aztán ügyeljen rá, hogy az a rendelet rendelet is maradjon, ne pedig penészes elfeledett papiros darab.

Egy szőlős gazda.

A bérmlás Szabadkán.

Május hó 19-én érkezett meg városunk határába Majorosi János felszentelt tinnui püspök, hogy városunk határában s a városban a bérmlás szentségét kiössza.

Mélykut felől kocsin érkezvén, fogadására a városi tanács által Hevér Géza főkapitány és Szigethy József gazdasági tanácsnok küldöttek ki, mely küldötségekhez Mamusich Lázár polgármester és Probojcevicz Fülöp sz. György plébániái plébános és esperes csatlakoztak.

Délután 5 óra felé érkezett meg a püspök a határhoz a hajósi uradalom négyes fogatán s a határon megállván, az egyház részéről az esperes által, a városi hatóság részéről Szigethy gazdasági tanácsnok által üdvözlötetett, minek megtörténetve a díszbe öltözött lovasrendőrök vezetésé mellett a menet a mélykúti uton befelé megindult.

Programm szerint 20-án, pünkösd vasárnapján a bérmlás Kelebián br. Ródl Béla házi kápolnájában lévén eszközöndő s a püspök is ott lévén megszállandó, a menet br. Ródl birtokának határánál megállapodott, hol a báró fogadta. Ennek megtörténte után a menet bevonult a báró kelebiai kastélyához, melyben a házi kápolna is áll, ahol a püspök ismét a báró édesanyja által üdvözlötetett.

Másnap a püspök ünnepélyes misét tartott a kápolnában, minek befejeztével kezdetét vette a bérmlás szentségének kiostása. E kápolnához tartozó hívők közül összesen 602 egyén vette fel a szentséget.

A báró vendégzeret 5 szatálnál elköltött ebéd után d. u. 5 óra felé indult el a püspök a báró négyes fogatán, kísérve a városi hatósági kiküldöttek s a tiszteletére Kelebiára kiránduló polgári és papi egyének által. A menethez több uri fogat csatlakozott már a sorompón kívül s a bajai szőlők felől mozsárdurrogatás között érkezett be a városba, hol a közönség ezrei képeztek sorfalat a sorompótól a sz. Teréz-egyházig.

A sz. Teréz egyházban mindenkelőt imáját végezte a püspök, megvizsgálta a templomi szerelvényeket, kikérdezte a külvárosi fiukat és leányokat a hittanból s ezeket végezve, a plébániára vonult vissza.

A sz. Teréz plébánián f. hó 21., 22 és 23 án, a sz. Rókus plébánián 24-én, a sz. György plébánián 25-én vették fel a hívők mintegy 7000-en a bérmlás szentségét s e napon vonult ki délután Ludas pusztára fényes kísérettel, hol a bérmlás szentségének kiosztását 26-án teljesítette. Ludasról még aznap délután ugyanazon kísérettel egyenesen Csantavérre utazott folytatni vallásos teendőjét.

A püspök mind a négy plébánián vizsgálatot tartott a templomi szerelvények felett, megvizsgálta a templom-, mise- és kegyes alapítványi pénztárakat s e működéséhez hozzávéve a megbérmlak nagy számát, elmondhatjuk, hogy óriási fáradozások mellett teljesítette kötelességét.

A szabadkai „jó szív.”

A szabadkai összes nőegyletek által az árvízkarosultak javára f. évi május hó 30-án a színház helyiségében rendezendő műkedvelői előadással egybekötött hangverseny műsora.

I. szakasz: 1. Nyitány, előadja Gaal Ferencz ur vezetése mellett a megerősített városi zenekar. 2. „Jó szív”, prólog, írta Csillag Károly, szavalja Magyar Clarisse urhölgy; a zenekíséretet szerző Gaal Ferencz. 3. Duet, éneklik: Pártosé Bartolucci Viktor és Bellincioni Gemma urhölgyek. 4. Magyar népdalok, ezimbalmon előadja Vojnits Imre ur. 5. „Egy pohár víz”, vigjáték egy felvonásban, írta Radolf; előadják: Vukovits Gáborné és Vojnits Éta urhölgyek, Farkas Zsigmond és Szallock Alajos urak.

II. szakasz: 6. Nagy ária, énekli Komáromi Mariska urhölgy, a m. kir. opera tagja. 7. Változatok, zongorán előadja Almásy Miklós ur. 8. Magyar népdalok, énekli Ligeti Irma urhölgy, a budapesti népszínház tagja és dr. Milassin Kálmán ur. 9. Gordonka-szólo, előadja Bencsits Adolf ur, gordonkaművész Eszékéről. 10. Operarészlet, énekli Bellincioni Gemma urhölgy. 11. „A műszak”, élőkép, ábrázolva kilencz urhölgy által.

A hangversenyt a „Pest szálló” nagyszínházban tartás-vacsora és táncmulatság követti, melyre csupán a férfiak fizetnek 50 kr. belépti díjat.

Helyárak: Alsó és középpáholy 10 frt; felsőpáholy 6 frt; támlásszék 2 frt; zártszék az első öt sorban 1 frt 50 kr., a többi sorokban 1 frt; földszinti állóhely 60 kr., karzat 40 kr.

Jegyek előre válthatók Farkas János ur üzletében, az előadás estéjén pedig a pénztárnál.

Kezdeté pontban 8 órakor.

Ugyancsak a szabadkai összes nőegyletek által az árvízkarosultak javára folyó évi május hó 31-ikén a városligetben rendezendő nagy népművelési műsora.

I. Diszfelvonulás a városligetbe földszített kocsikon, 3 zenekarral, lovasbandériummal és vasparipásokkal. Indulás délután pontban 3 órakor a Rogina-téren levő lovaskaszárnnyától.

II. Népies versenyek a városligetben: 1. Futó-verseny, díj egy ezüst forint. 2. Fenyő-mászás, díj 1 ezüst forint. 3. Távuigrás, díj 1 tajtékszipka. 4. Vasparipa-verseny, díj 1 borostyánszipka. 5. Magasság-verseny, díj 1 tajtékszipka. 6. Hordófutás, díj 1 ezüst forint. 7. Birok-verseny, díj 1 tajtékpipa. 8. Amerikai vadzámár-verseny, díj 1 tajték szivarpipa. 9. Zsákfutás, díj 1 ezüst forint. 10. Szépség-verseny, díj 1 értékes karperecz.

Verseny-izottság: Elnök Varga Károly ur. Tagok: Aradszky Lukács, Báics Gergely, Birkáss Gyula, dr. Biró Károly, dr. Blau Giza, Csizmadia Antal, Deák Péter, Farkas Zsigmond, Fellegi Antal, dr. Györffy Gyula, dr. Geréb Mihály, Hoffmann Simon, Lendvai Antal, Lyubibratits Kelemen, Mamusich Lázár, dr. Milassin Kálmán, Mukits Aladár, Mukits Simon, Ohnraun Kálmán, Pertich Mihály, Rozsits János, Rudits Károly, Sziebenburger Károly, Sztojkovits Dusan, Tary József, Törley Antal, Vermes Béla, Vermes Nándor, Vécei Samu, Vojnits Antal, Vojnits Imre, id. Vojnits Máté és ifj. Vojnits Sándor urak.

III. Nagy tüzijáték, rendező Wenczel Lajos ur. 1. Röppentyűk. 2. Brilliant tüzke-rek. 3. Éjszak csillaga. 4. Forgó napok. 5. Najadok tüzkutja. 6. Tűzkigyók. 7. Álló nap. 8. Négyes tűzsugár. 9. Tűz-háromszög. 9. Hulló csillagok. 10. Fáklyás-kerék. 11. Futó tüzek. 12. Éjszakai fény.

IV. A tüzijátékot fényes táncmulatság követti a vendéglő előtti téren cigány-, trombita- és tambura-zenekar közreműködésével. A népművelési színhelyen lesz a sorsjáték is, mintegy 1000 darab díszes és értékes nyereménytárggyal, melyek azonnal átvehetők.

A közönség kényelméről, jó ételek és italokról gondoskodva lesz. Belépti díj: az elküldött helyre 50 kr., a többi helyekre 20 kr.

A városliget reggel 9 óratól zárva lesz. Kedvezőtlen idő esetén a népművelési a legközelebbi vasárnapon fog végbemenni.

A fennit nemes kézre **felülfizettek**: Vojnich Adamovich Livia 1 jegy 1 frt, Jan-kovich Kázmér 1 j. 1 frt, ifj. Vojnich Sándor 1 j. 5 frt, Vermes Nándor 1 j. 1 frt, Vojnich Markus 1 j. 1 frt, Zomborevits Ferkó 1 j. 1 frt, öz. Szárh. Kálmáné 1 j. 2 frt, Tószögi Dávidné 2 j. 2 frt, Kunetz Testvérek 20 frt, dr. Tóth 1 j. 4 frt, Vojnich Imre 1 j. 1 frt, Vojnich Imre 32 kr., Hoffmann Mátyás 1 j. 3 frt, Vojnich Lukács 1 j. 5 frt, Ohnraun Kálmán 1 frt, Siskovich Tamás 1 j. 5 frt, Mokossay plébános 1 frt 90 kr., Br. Ródl Béla 5 frt, Vojnich Lukácsné egy drb Mária arany, Rohonczy Szilárdka urhölgyek: Vojnich Tivadarné 10 frt, Vojnich Etelka 5 frt, N. N. 10 frt, Radnics Emilia 2 frt.

Nyeremény-tárgyakat ajándékoztak: Mohacsek Lujza 50, Prukovics Teréz 22, Schaffer Mórné 18, Pudler Dánielné 25, Vojnich Inréné 50, Milkó Leonora 30, Lórencz Kővecz Ilona 10. Gieffing Vinczéné 6, Borkovics Berta 8, öz. Halbrohr Salamonné 40, Schulhoff Hermanné 40, Geiger A. Mórné 40, Taussig Vilmosné 30, Aradszky Judith 6, Dimitrievics Szvetozárné 6, Dimitrievics Jánosné 20, öz. Kolaritsné 20, Manojlovics Stévné 20, Manojlovics Sándorné 20, Dimitrievics Boglárné 5, Radisics Krisztina 5, Buzás Lydia 6. Blau Simonné 20, Fürst Kunetz Laura 21, Reiser Lajosné Milassin Irma 6, Weinbut Adolfné 28, Kunetz Ignáczné 24, Bauer Betti 28. Roth Róza 26, Polyakovits Alajosné 20, Kunetz Józsefné 1, Pauker Adel 39 drb könyv, Schosberger Józsefné 30 drbot.

Közgazdaság, ipar, közlekedés.

A szabadkai ipartestület békéltető bizottságának segéd-tagjai, névszerint: Pucher Henrik cipész, Brauchler János asztalos, Szegedi Árpád asztalos, Kladek Mihály kőmives, Scheib Péter harisnyakötő, Siroky Ferencz cipész, Hadnagy Mihály kőmives, Kopunovits András ács, Sztarek Balázs cipész, Kákonyi Mátyás cipész, Schleicher György késes, Ujlaki Bódog szabó, Sefcsits Marián ács, Pausits Antal kőtes, Andrasits János ács, Patrik Balázs papucos, Milosev Rádó Kovács, Schweininger András cipész, Császár Inre asztalos, Marczikits Alajos asztalos, Biró Jenő kosárfonó, Mezerits Péter késes, Heidekker Ferencz kárptos, Lulits Simon kőmives, Huszta Albert kőmives, Horváth Mátyás bognár, Evetovits Lajos

varga, Schindler Gyula harisnyakötő, Kör-
mőczy Ferencz csizmadia, Schill Lipót szoba-
festő, Szegedi Lajos asztalos, Orosz István
asztalos, Almásy István szabó, Eckert György
késes, Mészáros János harisnyakötő, Angyal
Adolf Kovács, Szikra Pál csizmadia, Petonszky
Ferencz kézműves, Domszky István fodrász,
Grósz Ádám sütő, Kis Aladár órák, Eckert
Ferencz rézműves, Dobó Mátyás lakatos,
Loskay István szabó és Maczinger Mihály
kőműves-szobrásztól urakat felkérem, hogy a folyó
május hó 30-án este 7 órakor, az ipartestület
helyiségében tartandó gyűlésen megjelenni
szükségedjenek s ezt megelőzőleg a jegyzőnél
akasukat mielőbb mondják be, hogy a szem-
élyszertintim-gyűlésre kézbiztosított legyenek.
Tárgy: A munkarend megállapí-
tása iránti kérvényezés, — az ápril-
is 15-én tartott gyűlés 4 p. alatti határo-
zata értelmében.

A közmunka és közlekedésügyi m. kir. miniszter a következő körrende- letet adta ki:

A postai küldeményekért és távirato-
kért eddig a feladatok készpénzben fizetett
díjak: pénzes levelek, csomagok és távirato-
k utáni, amennyiben ezen díjak 10 frtot
meg nem haladjak, 1888. évi június 1-től
kezdve frankojegyek (posta- és távirati ér-
teklékek) felragasztása által fizetendők meg.
E czélből úgy a postai, mint a távirati
díjak lerovásánál az eddigi 2, 3, 5, 10
és 20 kros és az ezek kiegészítésére egy-
uttal forgalomba hozott 1, 8, 12, 15, 24, 30,
50 kros. 1 és 3 frtos frankojegyeket kell
használni. A régi és új frankojegyek kapha-
tók minden posta- és távirathivatalnál és az
eddigi frankoügy-árusítóknál.

A frankojegyeket a küldeményre és
táviratra magának a feladónak kell felra-
gasztani, még pedig: közönséges és ajánlott
leveleknél, utalványoknál és pénzes levele-
knél a boríték címezésénél, lehetőleg a felső
jobb sarkon s ha itt elegendő hely nincs, a
küldemény pecsételés, illetve hátoldalán; kü-
lönösen figyelni kell arra, hogy a pénzes
levelekre felragasztandó minden egyes fran-
kojegy körül megközelítőleg egy centiméternyi
köz maradjon, s hogy a frankojegyek
a borítékok széleit át ne fogják s a boríté-
kok szárnyazéleit ne fedjék.

A pénz külön papírba téve kell a bor-
ítékba helyezni, borítékul pedig legcélszer-
űbb a minden postahivatalnál és frankoügy-
árusítóknál 1 krért kapható postai pénzes le-
velborítékot használni.
Pénz közönséges vagy ajánlott levél-
ben küldeni nem szabad, de nem is indo-
kolt, mert utalvánnyal, 5 kros frankoügy-
árusítóknál 1 krért kapható postai pénzes le-
velborítékot használni.

Csomagok feladásánál a frankojegyeket
a szállítólevélben, e czélra szolgáló üres
helyen kell felragasztani.
Táviratok feladásánál a frankojegyeket
a használt táviratlap felső közep részén, s ha
közönséges papír használtatik, a beirt ol-
dalon üresen hagyandó helyre — s ha a
táviratlap mondott részén elegendő hely nincs,
ennek hátsó oldalára kell felragasztani.
Szabály az, hogy a díjak lerovására
lehetőleg kevés számú, megfelelő értékű fran-
kojegy használassék, különösen a pénzes le-
veleknél, hol a sok frankoügy felragasztása
mindenképen kikerülendő (pl. 27 kros díjat
24 és 3 — 33 kros díjat 30 és 3 kros ér-
teklékek frankojegyekkel kell leróni).

A feleket saját érdekében áll, hogy
a frankojegyeket szabályos módon ragasz-
sák fel, mindazonáltal ha figyelmeztetés
után is azt kívánják, hogy küldeményük szá-
bályellenes alkalmazzák frankojegyekkel is
elfogadassék, a postahivatalok a feladó ve-
szélyére azokat elfogadják ugyan, azonban e
körülményi a vevőre feljegyzik.

A posta- és távirathivatalok tartoznak
felvilágosítást adni valamely küldeménynek
vagy táviratnak díjára s arra nézve, hogy
mely díjakat lehet vagy kell frankojegyek-
kel kiegyenlíteni s kívánatra utbaigazítást is
a felragasztás módjára nézve.

Az elrontott frankojegyek beválthatók
az érték 10 százaléka levonása mellett,
de csak akkor, ha azok az elrontott boríté-
kok, táviratok stb. mutattnak be s csak
miután megállapították, hogy azok használva
még nem voltak, s ha nyilvánvaló, hogy
üzérekedés esete fenn nem forog.

Felhívás a magyar gazdaközönséghez.

A magyar gazdák jégbiztosítási szö-
vése, mely keletkezésekor a gazdaközön-
ség meglehetősen kevés volt, s a külföldi biz-
tosító társaságok féltékenysége, a zajos
gáncsolódásával egyképen találkozott, immár
egy gyakorlati munkásságot a letelt évre
tekint vissza.
A sors, mintha új intézményünk élet-
képességét mielőbb a legnagyobb próbára
kivánsa volna tenni; éppen az elmúlt évben,
példátlatlanul számos jégveréssel látogatta meg
vetéseinket. A kártérítések egész özöne,
melyet jégbiztosításunk mindjárt az első

esztendőben károsult szövetségi tagoknak
nyújtott, nem engedte meg, hogy az első év
üzleteredménye nyereség legyen. De szövetségi-
ségünk — a kivételes rossz esztendő minden
csapásai között: szilárdan, becsülettel állta
meg helyét. Elettérvalóságának oly tényes
bizonyítéka ez, melylyel szemben nagyra
nő a bizalom és elnő a gáncs.

A szövetség, — mely a zsenge korá-
ban reázdult — rendkívüli kedvezőtlen vi-
szonyokból megdöve került ki, nagy és
biztos jövő előtt áll. E jövőbe vetett bizo-
dalmanak adott épp oly észszerű, mint bátor
kifejezést az első magyar általános biztosító
társaság, midőn tulhaladva a szövetség megal-
akításakor elfoglalt állapontján, hivatalos
tudomásunkra juttatta: hogy a jégbiztosítási
tagjai által a törzsbevallásokban lekötött
készfizető kezesességi összegekről egyszersmin-
denkorra lemond, a lekötött összegek befizet-
ésének kötelezettsége alól a tagokat bár-
mely esetre való tekiutással felmenti és a
szövetségbe ezután beelő gazdáktól semmi-
fele kezesességi összeg lekötését nem követeli.

Elvállalja ezzel az első magyar által-
ános biztosító társaság szövetségünkért a
legtöbbséggel anyagi felelősséget. A társaság,
melynek minden kétségen felül álló anyagi
és erkölcsi megbízhatóságát külön hangsú-
lyozni felesleges, korlátlan szavatosságot vál-
lal káraink pontos és teljes kifizetéséért. Ha
káraink megtérítésére díjbévitelünk elégsé-
ges nem lenne, a társaság a mutatkozó veszté-
ségeit saját vagyonából fedezi s ezzel szem-
ben csupán a jövő években esetleg mutat-
kozó nyereségeinkből vehet magának kár-
pótlást.

Ez újabb, jelentőségteljes nagy előnyön
kívül mindazon előnyök is épségben mar-
adnak, melyeket a szövetségi tagok már
eddig is élveztek.

Ilyen a 20%-os díjengedmény, mely a
jégbiztosítási tagság egész tartamára vissza-
vonhatatlanul megadatik. Alig szükséges fig-
yelmeztetnünk a t. gazdaközönséget, hogy
e 12 évre szóló díjengedmény sokkalta érte-
kesebb reá nézve, mint a részvénytársasá-
gok egy-egy évre szóló díjlesztései, mely-
eket bármikor újabb díjfelemelések követ-
hetnek.

Ilyen maradandó előny a kárbeceklés
ama szigorúan igazságos rendszere, melyet
a szövetség a bizalmi férfiak intézményeinek
életbeléptetésével alkotott meg. E kárbece-
klési rendszer már az első évben is kitűnő
szolgálatot tett a károsultaknak, a szövetség-
nek és az igazságnak egyaránt.

De nem folytatjuk a számos anyagi
előny felsorolását, hanem végzetül komoly
figyelmébe ajánljuk a t. gazdaközönségnek
még azt a megbecsülhetetlen erkölcsi előnyt
is, mely szövetségünk tényében és szövetségi-
ségünk virágzásában rejlik.

Szövetkezésünk pozitív jele annak, hogy
az egyes kisebb erők felismerik már a hazá-
ban is az egyesülés szükségét, mert belátják,
hogy együttesen hatékony tényezőkként sze-
repehetnek a közgazdasági feladatok meg-
oldásánál. Szövetségünk pedig élő példája
annak, hogy egy magasabb hivatást valló s
szűkebb körűtől ment részvénytársaság nem
a közönség mértékellen kiaknázásában ke-
resi údvét, hanem éppen a közönség közgaz-
dasági műveltségének s önállóságának kifej-
lesztésére törekszik.

Bizva ama részvénytársaságban, mely
szövetségünk megalakításával a magyar gaz-
dák érdekeinek istápolása körül újabb el-
évülhetlen érdemet szerzett, bizva az első
év csapásaiban megdözdött, megerősödött
jégbiztosításban, — bizalommal fordulunk
önökhöz, t. gazdatársak s nemcsak a jégbiz-
tosításra való tekintetből, de saját érde-
kükben is kérjük önöket: lépjenek be a ma-
gyar gazdák jégbiztosítási szövetségébe!

Immár minden akadály el van hártva,
amely eddig tán az aggodalmasabb gazdá-
kat a szövetségtől elfordította.

Immár az, ki a szövetség tagjává le-
sz, minden anyagi felelősség elvállalása
nélkül lesz azzá. — Az esetleges veszteség a
szövetségi tagot nem illeti; az esetleges nyere-
mény a szövetségi tagoké, — e mellett
olcsó díjat, becsületes kárbeceklés — e néhány
szó fejezi ki szövetségünk célját és lényegét.

Érős a hitünk, hogy a magyar gazdák
érdekeinek védelmében, a magyar gazdák
zöme és legjava velünk lesz.

Kelt Budapestben, 1888. április hó 23-án
tartott nagy gyűlésünkben.

Hazafiai üdvözléssel a magyar gazdák
jégbiztosítási szövetségének felügyelő- és
vizsgáló-bizottsága:

Gróf Jankovich László elnök, valóság-
os belső titkos tanácsos, a somogyi megyei
gazdasági egyesület elnöke. Melczér Gyula al-
elnök, Borsódmege alispánja és a borsód-
megei gazdasági egyesület elnöke. Herczeg
Thura-Taxis Egon alelnök. Anyos László,
földbirtokos. Bertha György, földbirtokos, a
vasmegyei gazdasági egyesület igazgatója. Gróf
Bethlen Pál, földbirtokos. Bittó Béni föld-
birtokos, a pozsony megyei gazdasági egyesület
alelnöke. Ifj. Bleuer Lajos, földbirtokos. Csá-
vossy Ignác, földbirtokos és kir. tanácsos.

Id. Cséry Lajos földbirtokos. Domahidi Ist-
ván, földbirtokos és országgyűlési képviselő.
Forster Gáza, földbirtokos, a komáromme-
gyei gazdasági egyesület alelnöke. Herényi
Gothárd Sándor, földbirtokos. Bárány György
Ferencz, földbirtokos. Jászay Jenő, földbir-
tokos. Jeszenszky Béla, földbirtokos. Vison-
tai Kovács László, földbirtokos és ország-
gyűlési képviselő. Kalmár Endre, kegyesrendi
főnök és kir. tanácsos. Lippich Gusztáv,
földbirtokos. Ötömösi Magyar Imre föld-
birtokos. Molnár István, földbirtokos, Zem-
plénmegye főispánja. Manoilovits Géza, föld-
birtokos. Muacsevics Vaso, földbirtokos. Neu-
mann Frigyes, földbirtokos és nagykereskedő.
Nádasy Kálmán, földbirtokos, a baranyame-
gyei gazdasági egyesület alelnöke. Pálffy Fe-
rencz, földbirtokos, kir. tanácsos és Szeged
sz. kir. város polgármestere. Bonyhádi Per-
czel József, földbirtokos. Pscherer József, föld-
birtokos. Dr. Pulszky Ágost, földbirtokos, egye-
temi tanár, országgyűlési képviselő és a
nógrádmegyei gazdasági egyesület II. alelnöke.
Simon István, földbirtokos. Skublics Jenő föld-
birtokos, a zalamegyei gazdasági egyesület al-
elnöke. Sinay Ede, földbirtokos. Scitovszky
János, földbirtokos, Nógrádmegye alispánja és
a nógrádmegyei gazdasági egyesület I. alelnöke.
Szegedi György, földbirtokos, cs. és kir. kam-
arás és a vasmegyei gazdasági egyesület al-
elnöke. Sillem Ottó, gróf Pejacevics Péter
rumai és gróf Eltz vukovári uradalmának
krmányzója. Tolnay Lajos, földbirtokos és
min. tanácsos. Gróf Teleky József, földbir-
tokos. Vársárhelyi László, földbirtokos, az
aradmegyei gazdasági egyesület elnöke. Ver-
mes Mihály, földbirtokos. Verebi Végh Ján-
os, földbirtokos. Viczmány Ödön, földbir-
tokos, Zemplénmegye főjegyzője és a zem-
plénmegyei gazdasági egyesület II. alelnöke.
Gróf Wenckheim Frigyes, földbirtokos. Gróf
Zichy Jenő, földbirtokos, valóságos belső
titkos tanácsos és országgyűlési képviselő.
Zayk Gábor, földbirtokos.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

A helybeli kir. törvényszék büntényítő
osztálya a napokban két rendbeli szándékos
emberölési büntényt tárgyalt le, mely eléggé
igazolja az alsóbb osztályú nép művelletlen-
ségét.

Az egyik Csincák Mari jankováci
illetőségű 18 éves hajdon leány bünténye
volt, aki f. évi március 8-án ujdun szülőlt
leányecsemőjét a szülés után a dunyha alá
nyomta és az ott megfuladt. A leány védel-
méről felhozott, hogy a szülés pillanatában
ennek fájdalmi folytán öntudatlan állapot-
ban volt s így a szándékosságot megállapí-
tani nem lehet.

A másik pedig Balog duczka János zentai
lakos szándékos emberölési bünténye volt,
aki múlt év szept. havában Horváth István
zentai fuvaros a nagyvendéglő kiskorcsmá-
jában kétszer mellette szurta zsebkecsével, aki
ezen szúrás következtében 22-ik napra meg-
halt. E hünygyben a védelem részéről a
bizonyítékok elégtelensége erősen meg lett
támadva, miután a jelen volt tanúk közül
Balog kezében akkor, midőn az elhalt Hor-
váthot mellette csapta, kezében kést nem lát-
tak, sőt az elhalt a szúrás fájdalmait nem
is érezte a szúrás pillanatában. Az orvosi
bonczjegyzőkönyvre adott vélemény sem
mondja a szúrás a halál közvetlen okának.

A bizonyítási eljárás bevezetésével a
törvényszék Csincák Marit a vétkes gon-
datlanságból származott emberölés vétségében
mondotta ki büntönet és ezért őt 6 havi
fogságra, Balog duczka Jánost pedig a szán-
dékos emberölés büntetésében mondotta ki
büntönet és 5 évi fegyházra ítélte.

Csincák Mari a védővel együtt meg-
nyugodott az ítéletben, a kir. ügyész azon-
ban úgy a minősítés, valamint a büntetés
kiszabása tekintetében felbuzgást jelentett be.
Balog részéről mint a védő, mint pedig az
ügyészesség felebbezett.

HIREK.

Necrolog. Vojnits H. Antalt és
családját súlyos csapás érte: kedves leányuk
Mariska f. hó 20-án, élte 19-ik évében
Bpsten elhunyt. A boldogult városi társa-
dalmi életünk egyik legkedveltebb és leg-
műveltebb alakjai közé tartozott; a gondos
szülők a boldogult neveltetése és kiképez-
tetése érdekében mindent elkövettek. Az
oly korán elhunyt évvégi vizsgálatait a
főgyerm. tanári kar tagjai előtt a legszebb
sikertel végezte. Az élete tavaszán elköltö-
zöttnek a fényt és a hódolatot nem gazdag-
sága, hanem kedves szerénység: lekötöztető
modora és széles ismeretének köre biztosítá.
Hült tetemeit nagy részvét mellett e hó 22-én
helyezték a helyb. u. n. zentai sírkertben
örök nyugalomra. A gyászkozsát a koszorúk
özöne lepte el a következő feliratokkal:
„Felejtetlen leányunknak — apa és anya.”
„Felejtetlen nővéreinknek — Piroska és

Teréz.” „A szeretett unokának — id. Bir-
káss István és neje.” „Feledhetlen Maris-
kának — Törley Gyula és Eta.” „Szeretett
Mariskának — Birkáss Lajos és családja.”
„Feledhetlen huginak — nagybátyja Birkáss
Józsi.” „Kedves Mariskának — nagynéje
Anna.” „Öszinte tiszteletünk jelölő — Hirsch-
berger József és családja.” „Felejtetlen Mar-
iskának Birkáss Dániel és családja.” „Mély
részvéttel — id. Vojnits Lúkáts és családja.”
„Ama douce et bonne élève — Teresia Bück.”
„Részvéte jelölő Vojnits Sándor és családja.”
„Szeretett testvérem leányának, felejtetlen
keresztleányomnak — ifj. Birkáss István és
neje.” „Mély részvéttel — Birkáss Gyula
és neje.” „Tisztelet jelölő Mariskának —
Miatovics Milán.” „Rokonszenyből — Milo-
szávyevics Milán és neje.” „Kedves Maris-
kának — Birkáss Macskovics Anna.” Diszes
koszorukat helyeztek el még a ravatalra
özv. Mukits Jánosné. Magyar Imre és csalá-
djá, Gabry László és családja stb. A miun-
denkit megvigasztaló gondviselés enyhítse a
bánatos szülők és testvérek fájdalmát. A
család szomorú jelentése a következő: „Hajdu
Vojnits Antal és neje szül. Birkáss Teréz
fájdalommal telt szívvel jelentik felejtetlen
gyermekök Vojnits Mariskának a k
hosszas szenvedés és a halotti szentségek át-
tatos főtétele után f. hó 20-án este 7 órakor,
ifjú élete 19-ik évében Budapesten történt el-
hunytát. A pótolhatlan veszteség feletti mély
gyászban részvesznek a boldogultnak nővérei:
Piroska és Teréz; nevezülei: id. Birkáss
István és neje, ugyszintén számos rokonai és
barátjai. Az oly korán elhunyt drága halott
hült tetemei május hó 22-én d. u. 5 órakor
fognak a zentai sírkertben lévő családi sír-
boltba örök nyugalomra tetetni. Lelke üdvé-
ért a gyászmeze a sz. Ferenczrend-zárda
egyházában f. május hó 22-én d. e. 10¹/₂
órákor fog megtart. tni. Szabadka, 1888. évi
május hó 21-én. Legyen neki oly kőanyú a föld,
mint amilyen kedves marad emléke!”

Törvényhatóságunk e hó 30-ikán
tartja rendes havi közgyűlését a „Pestvá-
ros“-hoz címzett szálloda nagytermében.

A szt. Terézia-egyház nagy plé-
bániáján pünkösd hétfő és kedjén Majorosi
János tinnini felsz. püspök tiszteletére gaz-
dag terítékű asztalok várják a nagyszámúban
meghívottakat. A szives házigazda — Ma-
muzsics Mátyás prépost-plébános előkevénye-
sége és figyelme a vendégek jókedvét s
otthoniasságát csak fokozta. A szokásos fel-
köszöntőkben nem volt hiány, különösen az
első nap. A püspök a hét második felében a
külvárosok parochiájának — hol a bérma-
lást végzé — volt vendége

**A helyb. községi főgymnázium-
ban** a szóbeli érettségi vizsgálatok jövő hó
11-én veszik kezdetüket. Írásbeli érettségi
vizsgálatot tett 12 tanuló. A megtartandó
szóbeli vizsgálaton a tankerületi főigazgató
fog elnökölni.

Juniális. Főgymnáziumunk ifjusága a
jövő hó 2-án a palicsi fürdőben tanárainak
vezetése mellett a szokásos évi tavaszi mu-
latságát fogja megtartani.

A szerb szintársulat e hó 23-án
a „Pest“ szálloda nagytermében sikerült
bucsu-estélyt rendezett. A kisszámú közön-
ség nagy élvezettel hallgatta a társulat tag-
jainak énekét, melyek közül a Markovics
által előadott „Sestra moja“ című originalis
dalt meg is kellett ismételni. A hangverseny
után kedélyes lakomára ültek az étteremnél
átalakított sörcsarnokban. A számtalan toasz-
tok közül — melyeket Ljubibratić,
dr. Györgyevits, Hadzsits, Ruzits
s többen mondtak — legérdekesebb volt
kis Gaalunk szerb nyelvlen mondott
toaszta, melylyel Hadzsitsot, mint a szintár-
sulat intendánsát igen szívesen köszön-
tötte fel, — általános feltűnést kelteve a szerb
nyelvnek gyors elsajátításáért. A bucsu-
estély másnap reggelig tartott.

A kath. legényegylet által pün-
kösd hétfőjén rendezett ünnepély alkalmával
bevétel volt a színházi jegyekből 433 frt 95
kr. Felülfizettek: dr. Haynald Lajos bibor-
nok-érsek 25 frt, bajnai Vojnich Jakabné
50 frt, Majorossy János püspök 20 frt, ösz-
szesen 528 frt 95 kr., kiadás 304 frt 76 kr.
Tisztajövedelem 234 frt 19 kr.

Köszönet nyilvánítás. A szabad-
kai karhólikus legényegylet elnöksége ked-
ves kötelességének ismeri mindazokkal szem-
ben, akik az egyesület által f. évi pünkösd
hétfőjén tartott ünnepélyen résztint a közre-
működésben, résztint a rendezésben vettek
részt, ezen az uton is halás köszönetet mondani.

A vörös kakas ugyancsak rájesz-
tett a lakosságra. Tegnap reggel 8 órákor
megkonduktak a vészjósló haragok, — tűz
van! tűz van a II. körben! Száz ember
ajakáról hangzott a vészhir. A nép sokasága
bizonyos aggodalommal sietett a vész helyére
és nem volt indokolatlan aggodalmuk; tűz-
oltószereink még mindig hasznavethetnek a
szél pedig erősen uralgott, sze-
rencsére azonban csupán egy sertés-öl esett
martialéknak a tűznek.

„Örszike keringő“ czim alatt Her-
czenberger Dzsó szerzett egy zeneművet

Sándor Örsikének ajánlva Zomborban. A kiállítás igen elegáns s a czimlapon a meg-tisztelt urhölgy arcképével kedveskedik. Ára csak 1 frt, kapható Székely és Bittermann könyvkereskedésében. Ajánljuk zongorázó olvasóink figyelmébe a csinos ujdonságot.

Vasutasok öröme és bánata. A m. kir. államvasutak igazgatósága elhatározta, hogy ez évi május 1-től kezdve a sze-gedi vasuti hivatalnokok ugyanolyan lakbér-fizetést huzzanak, mint a budapesti alkal-mazottak. A szabadkai vasuti hivatalnokok lakbértöbbletét ellenben beszüntették.

Katonai pályára készülők figyel-mébe ajánljuk, hogy a bécsi tüzer-hadapród-iskolában a hozzánk beküldött magyar nyelvű értesítés szerint a jövő iskolai év kezdetével (szeptember 18-án), körülbelül 80 hely üre-sedik meg. Az első évfolyamhoz folyamo-dóknak öt középiskola osztály, a második év-folyamhoz az egész középiskola végzése szük-séges, a német nyelv szó- és írásbeli ismerete mellett. A folyamodások a tüzer-hadapród-iskola parancsnokságához (Bécs, arzenál) július hó 25-ig kiüldendők be. A fólvetelre vonatkozó közelebbi föltételek „Seidl L. és fia“ könyvkereskedésében (Bécs, Graben) kaphatók.

A szabadkai m. kir. áll. tanító-nőképző-intézetben az 1887/8-iki tanév végén tartandó vizsgák sorrendje: Junius 9-én, szombat d. e. IV. osztály vizsgálata. Junius 21-én, csütörtök d. e. I. II. és III. osztály hittan-vizsgálata. Junius 21-én, csütörtök d. u. I. II. és III. osztály zene-vizsgálata. Junius 22-én, péntek d. e. III. osz-tály vizsgálata. Junius 23-án, szombat d. e. II. osztály vizsgálata. Junius 23-án, szom-bat d. u. I. II. és III. osztály torna-vizsgá-lata. Junius 25-én, hétfő d. e. I. osztály vizsgálata. Junius 25-én, hétfő d. u. fran-czia nyelv vizsgálata. Junius 26-án, kedd d. e. gyakorló-iskola zárvizsgálata. — A vizsgálatok reggel 8 órakor és d. u. 3 óra-kor kezdődnek.

A közönség köréből.*)

(Gyöpmester visszaélései.)

Már több alkalommal fölszólaltunk ez ember önkénykedése ellen. de úgy látszik, ha figyelmeztetve lett is, a figyelmeztetést egyik fölén be, a másikon kieresztette, szó-val a közönség és rendőrségnek fityeg hány.

Nem kisebb dolgokat cselekszik, mint elhullt lovak s egyéb állatokat világos nap-pal, a gyengébb idegzetűek rettegésére vonszol keresztül a piac közepén. Továbbá ami nem csak megbotránkoztat, de az ember egészségének nem kis rovására történik, még be sem esteledik — 7—8 óra tájban — már hozzá fog mesterségének tüzéséhez. kiállítja egyik teherhordó szekerét az utcára, míg a másakra bent rakodik s midőn ezzel készen van, akkor ezt állítja ki, míg a másikat megtölti, a járó közönség s a szomszédok pedig ajúlodozhatnak s emelyeghetnek egy negyedóra járásnyi távolságban is. Ilyen nem történik az egész országban, mert arra nincs eset, hogy 10—11 óra előtt szabadna a pöczegödörök kitisztítását eszközölni.

Ajánljuk a rendőrség figyelmébe, mivel a közegészség nem kis rovására történik e visszaélés.

Végre a meleg napok beállanak, de a sertésháldáktól a nyitott kocsi egész nap-on át terjesztik az irgalmatlan büzt és pedi-g a legnépesebb kövezett utcákon ke-resztül.

Vajjon rendőrségünk figyelmét elkerüli ez a sok visszaélés? Csodálkozunk, hiszen a főorvos háza is utban fekszik, érdekelve van s még sem tud jelentést tenni?

N.

Szerk.

*) E rovat alattiak díjmentesek.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos :
SZALAY LÁSZLÓ A.

Van szerencsénk a t. cz. közönség szives tudomására hozni, miszerint helyben, fötér, Geiger Adolf ur házában egy a mai igényeknek megfelelő Schönstein és Holtzer bejegyzett cég alatt

VASKERESKEDÉST

nyitottunk.

Kapható raktárunkban minden a vasüzlethez tartozó czikk, különösen ajánljuk jól felszerelt raktárunkat **rudvas, réz, vas-lemezek, sodronyok, konyhaszer, különféle vasalás, szer-számok, asztalos, lakatos, kovács, ács és cipészek** részére a legjutányosabb áron.

Magunkat a t. cz. közönség becses pártfogásába ajánlva, maradtunk

teljes tisztelettel

Schönstein és Holtzer.

3-3

Ugyanott egy jó házból való fiu tanonczul felvétetik.

Magyar-francia biztosító részvény-társaság

(Franco-Hongroise.)

Teljesen befizetett alaptőke: **négymillió forint aranyban.**

Van szerencsénk köztudomásra hozni, hogy

főügynökségünket

Szabadka és vidékére

a szabadkai gazdák és iparosok általános takaré- és hitelszövetkezetére ruháztuk át.

Budapest, 1888. május hó 4-én.

A magyar-francia biztosító-részvénytársaság igazgatósága.

Utalva a fentebbi közleményre, felhívjuk ugy a helybeli mint a vidéki gazdaközönségnek különös figyelmét a jégkár elleni biztosításra, melynek feltételeiről készséggel felvilágosítást nyújtunk.

A »Magyar-francia biztosító-részvénytársaság« nevében el-fogadunk tűz- és jégkár elleni biztosításokat, továbbá baleset biztosítást és biztosítást az ember életére.

A szabadkai gazdák és iparosok általános takaré- és hitelszövetkezte.

3-3

Minden magyar háztartásban divattá vált már a

Lenck

20-12 KÁVÉ

használat s nemcsak azért, mivel magyar gyártmány, hanem mivel aroma, illat és az alkatrészek kifogástalan minősége tekintetében fölülmulja a kereskedelmünkben előforduló összes kávépótlékokat. LENCK-kávé kapható minden fűszer- és csomagkereskedésben s ahol még nem volna vagy a készlet elfogyott volna, a t. közön-ség követelje mint **magyar gyártmányt.**

a gyár képviselői:
ROHR és BUGARSZKY urak.

Árverési hirdelmény.

Szabadka város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint az említett város közbizonyát képező, alább felsorolt szántóföldek 5 holdas és tekintve 5 lánczos részletekben nyilvános szóbeli árverés útján. felé-beni készpénzfizetés mellett 1883—9 gazdasági évre, őszi vetés alá, a ki-tett napokon reggeli 7 órától kezdve a helyszínén haszonbérbe adadni fog-nak. És pedig:

VII.

Május 27-én a városházánál.

Bugyi-esárdai . . . . . 3¹⁹⁶³/₂₀₀₀ láncz
Bainhádi 7³⁰⁰/₂₀₀₀

VIII.

Május 29-én.

Kővágói 10²³⁰⁰/₂₀₀₀
Palicsparti . . . . . 5 láncz.

IX.

Május 30-án.

Szegedi fasormenti . . . . . 22¹⁰⁰⁰/₂₀₀₀ láncz

Mely árverésekre a bérelni szán-dékozók ezennel meghívottak.

Kelt Szabadkán, 1888. évi ápril 30-án.

4-3

A városi tanács.

MATTONI FÉLE BUDAI KESERŰVIZ
Több kiállításon jutalmat nyert.
Kapható minden gyógyszerár és ásványvíz kereskedésben.
MATTONI és WILLE
BUDAPESTEN.

ELVESZETT és ELGYENGÜLT férfierőt
Tehetetlenség!
Biztos segély! A cs. kir. szaba-dalmazott nemi-szervi zuhanynyal lárki is meggyógyíthatja (külsőleg használva) már 25 óra alatt, meg ott is, a hol már semmi sem használ, még az évek óta tartó tehetetlenséget is. Kellem s észrevét-len gyógymód, ökéletes kigyógyulás káros iz-gatás nélkül. A legelőbbkelő professorok és or-vosi szaklapok, a legnelegobb orvosi ajánlatok s a gyökeresen kigyógyított köszönetíratai — minden éidek nélkül ajánlják a szenvedőknek a carbán-zuhany azonnali megrendelését, mely állandó sikert biztosít. Teljesen felszerelve és orvosi megbirálás használati utasi-tással 5 frt 80 kr. Titok tartás mellett megküldés és a csomagolásnál a tartalmát és eredetét nem áruljuk el. **Rendelési in-tézet titkos betegségek szá-mára ár. ALTMANN KÁ-ROLY Bécs, VII., Mariahil-ferstrasse 80.**

Kölcsön 6% és 4¹/₂%-ra.

Minden önjogu személy, u. m.: háztulajdonos, gazda, bérlő, iparos, kereskedő, hivatalnok stb. kaphat közbejöttöm útján egy budapesti hitelintézettől 200 frttól 3000 früg 2¹/₂ év alatt posta-utalvány útján visszafizethető 6%-os személy-hitelkölcsönt.

4¹/₂%-os bank-kölcsön

közvetítettik 1000 frttól kezdve egy millióig földbirtokra, esetleg jó anyagból épült városi bérházakra 25, 32 és 42 évre amorti-záció útjáni tőketörlesztéssel. Házkölcsönöknél megállapítandó szemlekiöltség előre leteendő. — **Értékpapirokra** a bank a tőzsdei árfolyam ¹/₅-öd része erejéig 6%-ra kölcsönt ad. — Kölcsön ügy-ben válasz csak 35 kr. levélbélyeg beküldése mellett adatik.

POLLÁK JÁNOS,

7-6

bizományi és ügynöki irodája
Budapest, Kerepesi-ut 65. szám.

Mindennemü szeszfélek és borok nagybani vétele és el-adása közvetítettik.

Szicíliai nehéz fekete-vörös édes bor mellbeteg- és vér-szegénység ellen hatásos gyógyszer. 10 liter ára 15 frt; tokaji szomorodni bor 1880-iki termés 10 liter ára 15 frt; ugyanaz 84 iki 10 liter ára 12 frt.

Gyümölcspezsgő (uj!) 100 palaczk ára 34 frt, 50 palaczk ára 18 frt, 25 palaczk ára 10 frt.